

Tē Jī koàn
Kitok lâi ê sī
Tē jī chiuⁿ
Chhùlí Kàngtàn
chi 3

Tē it tāseng ài lán bêngbêng ē kítit ê, tòh sī kàuhōe ū chiapláp Máthài kah Lūka ê hokimsu, ū sêngjīn ln ê hokimsu sī sítchāi teh kì sùt ln ê sèngióng ê chheh, sói tùi chitê sítchêng lán thang chai, tī tàk sóchāi ê Kitoktō, sī lóng ū sìn i ê chhùlí Kàngtàn ê sūsít. Nāsīanne, Mákhóanchóaⁿ bô kìchài? Lán nā hiankhui Mákhóe chheh, tòh chai i ê tōa bóktek, sī chíu teh kóng khí lésu ê kong senggài niāniā. Lí khòⁿ! Mákhó tùi thâu tòh sī kóngkhí lésu ê sélé, íkip i tī Galílaiah thoántōē sū. Mákhó sī koattoàn bô kóngkhí khah chái siáⁿ mih siausit. Chóng sī lūn Lūka ê bóktek, sīanchóaⁿ? Tútú sī chiàu i pún sin só kiànchêng ê kóng, i sī beh kiànchêng i ê Chú "Tùi khíthau lóng chóng ê sū." che tòh sī kah Mákhóu tōatōa kohiūⁿ ê sóchāi. Kísit Mákhó sī bô beh tùi hitê siōng khíthau kàu tī siōng lōbóe ê sūsít, sūi chit hāng lâi kiànchêng Kitok ê choân sengoáh.

Taⁿ lôhaneh siáⁿ sū bô kóngkhí? Lán m̄ chai. Chóng sī lán tiòh ē kítit, i khaksit sīu siôngsiōng teh thák Máthài, íkip Lūka ê hokimsu, iā i mā sī chai tongsīe kàuhōe to lóng ū chiapláp i ê chhùlí Kàngtàn ê sūsít, iūkoh i ê bóktek chíu sī beh póchhiong kīē hokimsu, chiah lâi giáh pit lâi siá pátlāng só bô siá tiòh ê sūsít, chittiam lán sīkeng kóng liáu. Siatsú nāsī kóng áne, iáubōe ū thang chò chápun èntap, chhiáⁿ lán koh chùi chit hāng. lôhaneh tòh sī tùi thiⁿ nih ê hongbīn, m̄ sī tùi tē nih ê hongbīn, lâi tehkhòⁿ Kitok ê chhutsì. I khiok sī iūgoân

第二卷
基督來 ê 時
第二章
處女降誕
之三

第一 tī 先 ài 咱明明 ē 記得 ê, tòh 是教會有接納馬太 kah 路加 ê 福音書, 有承認 ln ê 福音書是實在 teh 記述 ln ê 信仰 ê 冊, 所以 tùi chitê 實情咱 thang 知, tī tàk 所在 ê 基督徒, 是 lóng 有信伊 ê 處女降誕 ê 事實。若是 áne, 馬可 án 怎無記載? 咱若掀開馬可 ê 冊, tòh 知伊 ê 大目的, 是只有 teh 講起耶穌 ê kong 生涯 niāniā。你看! 馬可 tùi 頭 tòh 是講起耶穌 ê 洗禮, 以及伊 tī 加利利傳道 ê 事。馬可是決斷無講起 khah 早 ê 啥物消息。總是論路加 ê 目的, 是 án 怎? Tútú 是照伊本身所見證 ê 講, 伊是 beh 見證伊 ê 主「Tùi 起頭 lóng 總 ê 事。」這 tòh 是 kah 馬可有大大 koh 樣 ê 所在。其實馬可是無 beh tùi hitê 上起頭到 tī 上路尾 ê 事實, 隨一項來見證基督 ê 全生活。

Taⁿ 約翰啥事無講起? 咱 m̄ 知。總是咱 tiòh ē 記得, 伊確實是有常常 teh 讀馬太, 以及路加 ê 福音書, 也伊 mā 是知當時 ê 教會 to lóng 有接納伊 ê 處女降誕 ê 事實, 又 koh 伊 ê 目的只有是 beh 補充其餘 ê 福音書, chiah 來 giáh 筆來寫別人所無寫 tiòh ê 事實, chit 點咱是已經講了。設使若是講 áne, iáu 未有 thang 做十分 ê 應答, 請咱 koh 注意一項。約翰 tòh 是 tùi 天裡 ê 方面, m̄ 是 tùi 地裡 ê 方面, 來 teh 看基督 ê 出世。伊卻是猶原有 teh 記載基督 ê 出世, 不過伊是無講起耶穌基督有出世 tī

ū teh kichài Kitok ê chhutsì, putkò i sībô kóngkhí lésu Kitok ū chhutsì tī iūthài ê Biátléhèm, hoántng sīu kóng, lésu ūánchóaⁿ tùi hitê khahkoân ê sèkài, lâi chhutsì tī chitê sèkan. Che tòh sī i ê thausū số teh kóng lūn Kitok ê chhutsìê, kîsít tútú sī kah Máthài íkíp Lūka ê thausū sio ittī tī leh. lôhaneh ū kóng, "Tī khíthâu ū tō, tō sī kah Siōngtè chòhóe tī leh, tō tòh sī Siōngtè, I ū tōchiâⁿ jiòkthé khiākhí tī lán tiongkan, koh goán bat khòⁿkìⁿ i êêngkng." lán tùi chit kùōe, kám thang kóng lôhaneh sī chhinchhiūⁿ ū teh hoántù tongsí ê kàuhōe ê sìngióng?

lā Páulô sī ánhóaⁿ? khósioh chē chē lāng lóng bē kítit thang siūⁿ kóng, lūn Kitok ê senggâi ê sū, to sī i íkíp cheng sùtô ták jít số teh soatkàê, siáⁿsū choânjiân bô khòⁿkìⁿ Páulô ū siá Kitoktoân leh? kîsít Páulô tùi Kitok ê senggâi sīu i ê tiāⁿ tiòh ê phiauchún tī leh. I chheng hō chitê piauchún kóng, sī "góa ê hokim." chhinchhiūⁿ ū thoánkáng, "Lín tiòh ē kítit tùi Tabít ēautāi số chhut ê lésu Kitok, i tùi sílāng tiong kohóah, tútú chiàu góa ê hokim."

I ták jít to lóng sī teh thóaⁿ hitê hokim, Kitok ê senggâi, iáukoh lán lóng bô khòⁿkìⁿ i ū giáh pit lâi siá i ê toānkì. Sói lán thang siūⁿ, i teh soatkàê tiongkan, sī lóng m̄ bat thóaⁿ chhùlí Kàngtàn ê tólí, che sī bē tàng giáugê ê sū. Chóng sī tī chia iáu ū chít hāng chin tiōnggiàu, chin hiánbêng ê sūsít, lán tiòh ē kítit. Suijiân Páulô sībô siá i ê hokimsu, iáukoh Páulôê hákseng, i số chhinbít ê tângphōaⁿ Lūka, tng kah Páulô chòtīn ê sí, ū siá chít pún hokimsu. Lūka kah Páulô tãike sio chhinbít teh kaupôe ê hit kúi nîe tiongkan, i ū n̄ng koàn oânkó tī leh. Chít kíg sī Páulôê thoántōe líhêng kì,

猶太 ê 伯利恆, 反轉是有講, 耶穌有 án 怎 tùi hitê khah 高 ê 世界, 來出世 tī chitê 世間。這 tòh 是伊 ê 頭序所 teh 講論基督 ê 出世 ê, 其實 tútú 是 kah 馬太以及路加 ê 頭序相一致 tī leh。約翰有講:「Tī 起頭有道, 道是 kah 上帝做伙 tī leh, 道 tòh 是上帝, 祂有道成肉體 khiā 起 tī 咱中間, koh 阮 bat 看見伊 ê 榮光。」咱 tùi chit 句話, kám thang 講約翰是親像有 teh 反對當時 ê 教會 ê 信仰?

也保羅是 án 怎?可惜 chē chē 人 lóng bē 記得 thang 想講, 論基督 ê 生涯 ê 事, to 是伊以及眾使徒 ták 日所 teh 說教 ê, 啥事全然無看見保羅有寫基督傳 leh?其實保羅 tùi 基督 ê 生涯是有伊 ê tiāⁿ tiòh ê 標準 tī leh。伊稱號 chitê 標準講, 是「我 ê 福音。」親像有傳講:「Lín tiòh ē 記得 tùi 大衛 ê 後代所出 ê 耶穌基督, 伊 tùi 死人中 koh 活, tútú 照我 ê 福音。」

伊 ták 日 to lóng 是 teh 傳 hitê 福音, 基督 ê 生涯, iáukoh 咱 lóng 無看見伊有 giáh 筆來寫伊 ê 傳記。所以咱 thang 想, 伊 teh 說教 ê 中間, 是 lóng m̄ bat 傳處女降誕 ê 道理, 這是 bē tàng 僥疑 ê 事。總是 tī chia iáu 有一項真重要, 真顯明 ê 事實, 咱 tiòh ē 記得。雖然保羅是無寫伊 ê 福音書, iáukoh 保羅 ê 學生, 伊所親密 ê 同伴路加, 當 kah 保羅做陣 ê 時, 有寫一本福音書。路加 kah 保羅大家相親密 teh 交陪 ê hit 幾年 ê 中間, 伊有兩卷完稿 tī leh。一卷是保羅 ê 傳道 ê 旅行記, tòh 是後來伊有出版成做使徒行傳。Koh 一卷, 是

tòh sīāulāi i ū chhutpán chiāⁿchò Sùtô Hêngtoān. Koh chit kng, sī kohkhabh pópòe, tiōngiàu ê, tòh sī i tīāulāi ū chhutpán, chiāⁿchò i ê Chú ê toānkì. Lán thang sìn, Páulô ū kêngsoán i lâi chò hitê kang; iā thang sìn, Páulô ū pangchō Lūka, ū kah i chòhóe chò hitê kang; iā lán mā sī chai chit pún hokimsu ū hiánchhut Páulôê kāsī tī leh. Sói chhōtāi kàuhōe ū chhenghō chit pún kiòchò sī Páulôê hokimsu. Tīchia ū tē jī sèkí nngūi ê kàuhū, só kiànchèng ēōe; chit ūi sī Góluh(Gaul) êlênî(Irenaeus), ū kóng,"Lūka ū ká Páulô só thoán ê hokim lâi kichài tī chheh nih;"koh chit ūi sī Ahuilē ka ê Tektōli (Tertullian) ông ū kóng,"Lūka ê lūipiat khah siông sī thàn Páulô ê." Chhiáⁿ lán tiòh ē kítit, chit pún Lūka hokimsu, tòh sī tékpiát ū chùtiōng lésu ê chhùlí Kàngtàn ê sūsit!

Lán tui ísiōng só kóng ê sitchèng lâi khòⁿ, thang chai suijiàn chèng phoesìn ê tionkan, lóng tiāmtiām bô kóngkhí chhùlí Kàngtàn ê sūsit, mā m̄ sī tiōngiàu ê buntê. Chèng phoesìn sī khah hántit lūnkhí Kitok ê senggâi, inūi chèng phoesìn lóng sī ūi tiòh tékpiát ê sū iú, teh gīlūn tī hit sī tékpiát hoatseng ê buntê, lâi siáê tékpiát ê chheh. Lūn i ê chhùlí Kàngtàn ê sū, sī bēngbēng lóng m̄ bat chò buntê hō láng teh gīlūn, sói Páulô chia lóng bô kóngkhí chitê sūsit.

kohkhabh 寶貝、重要 ê, tòh 是伊 tī 後來有出版，成做伊 ê 主 ê 傳記。咱 thang 信，保羅有揀選伊來做 hitê 工；也 thang 信，保羅有幫助路加，有 kah 伊做伙做 hitê 工；也咱 mā 是知 chit 本福音書有顯出保羅 ê 教示 tī leh。所以初代教會有稱呼 chit 本叫做是保羅 ê 福音書。Tīchia 有第二世紀兩位 ê 教父，所見證 ê 話；一位是 Góluh(Gaul) êlênî(Irenaeus)，有講：「路加有 ká 保羅所傳 ê 福音來記載 tī 冊裡；」koh 一位是 Ahuilē 家 ê Tektōli(Tertullian)王有講：「路加 ê 類別 khah 常是趁保羅 ê。」請咱 tiòh ē 記得，chit 本路加福音書，tòh 是特別有注重耶穌 ê 處女降誕 ê 事實！

咱 tui 以上所講 ê 實情來看，thang 知雖然眾 phoe 信 ê 中間，lóng 恬恬無講起處女降誕 ê 事實，mā m̄ 是重要 ê 問題。眾 phoe 信是 khah 罕得論起基督 ê 生涯，因為眾 phoe 信 lóng 是為 tiòh 特別 ê 事由，teh 議論 tī hit 時特別發生 ê 問題，來寫 ê 特別 ê 冊。論伊 ê 處女降誕 ê 事，是明明 lóng m̄ bat 做問題 hō 人 teh 議論，所以保羅才 lóng 無講起 chitê 事實。

Ísiōng lán íkeng kóngkhí Kitoktôê hoâigí chiá, só khòan chò sī tē it khùnlân ê tiám, tòh sī lūnkhí Siniok sèngchheh khah chē ê tùchiá lóng sī tiāmtiām bô kóngkhí ê sū. Chhìnm̄ng, che kám ūkàu giáh gūihám thang iôchoah lán ê Sèngkeng? Biánkóng hiahê bô sèngióng ê lāng, sīai kánliók itchhèê buntê, kóng, "chhùlí Kàngtàn sī tī jīnlūi kenggiām tiong m̄ bat tú tiòh ê sū." chúnchò ūiáⁿ lái kóng, Kitok mā sībô siōngsiōng chhutsì. Sèngchheh só chutiūⁿ ê sī kóng, n̄ng hāng pēⁿpēⁿ sī siāng sī só hoatseng ê sūsít; iā n̄ng hāng sūsít sī sio kiatián tī leh. Chit chióng ōe khiok sī bē tàng tit tiòh hitkhoán bô sèngióng ê lāng hoⁿhí thiaⁿ, Chóng sī che sī ū khùilát thang phahphòah kah Kitoktôⁿ só beh sio chengpiān ê tiám. Lán sī bô beh hitkhoán bô sīnsim ê lāng chòhóe piānlūn. Inūi lāng nā bô sìn Kitok sī sīn, chūjiān chitê buntê chāi i tehkhòanⁿ, sībòisù, sī bē tàng sìn tit ê sū.

以上咱已經講起基督徒 ê 懷疑者，所看做是第一困難 ê 點，tòh 是論起新約聖冊 khah chē ê 著者 lóng 是恬恬無講起 ê 事。試問，這 kám 有夠額危險 thang 搖 choah 咱 ê 聖經?免講 hiahê 無信仰 ê 人，是 ài 簡略一切 ê 問題，講：「處女降誕是 tī 人類經驗中 m̄ bat tú tiòh ê 事。」準做有影來講，基督 mā 是無常常出世。聖冊所主張 ê 是講，兩項平平是 siāng 時所發生 ê 事實；也兩項事實是相結連 tī leh。Chit 種話卻是 bē tàng 得 tiòh hit 款無信仰 ê 人歡喜聽，總是這是有氣力 thang phah 破 kah 基督徒所 beh 相爭辯 ê 點。咱是無 beh hit 款無信心 ê 人做伙辯論。因為人若無信基督是神，自然 chitê 問題在伊 teh 看，是無意思，是 bē tàng 信得 ê 事。